

Geachte heer/mevrouw,

Als kalverhouder hecht ik veel waarde aan maatregelen die het dierenwelzijn bevorderen en de gezondheid van kalveren ondersteunen. Tegelijkertijd is het cruciaal dat deze maatregelen ook praktisch uitvoerbaar en economisch haalbaar blijven, vooral voor bedrijven die recent hebben geïnvesteerd in vernieuwing en verduurzaming. Met deze reactie geef ik mijn standpunt en onderbouwing bij enkele voorgenen maatregelen in de AMvB Dierwaardige Veehouderij 2025.

## Beschikbare oppervlakte

De voorgestelde verhoging van de beschikbare oppervlakte naar 2 m<sup>2</sup> per kalf in 2030 is voor veel bedrijven praktisch en economisch onhaalbaar.

Voor kalveren tot 150 kg gaat het hierbij met name om **Starterbedrijven**: bedrijven die kalveren grootbrengen tot het moment dat ze klaar zijn voor het afmesten. Juist deze bedrijven worden het hardst geraakt. Een verhoging van 1,5 m<sup>2</sup> naar 2,0 m<sup>2</sup> betekent dat zij hun stallen met circa **één derde moeten uitbreiden** om hetzelfde aantal dieren te kunnen huisvesten. Als uitbreiding fysiek of financieel niet mogelijk is, leidt dit in de praktijk tot een **inkomensverlies van ongeveer één derde** door het lagere aantal dieren.

De huidige norm van 1,5 m<sup>2</sup> voldoet aan welzijnsriteria voor kalveren tot 150 kg. Een gefaseerde verhoging, afgestemd op gewicht en leeftijd, zoals ik voorstel (1,65 m<sup>2</sup> <150 kg vanaf 2030, 2 m<sup>2</sup> voor 150 kg–8 maanden, en 2,2 m<sup>2</sup> voor 8–12 maanden), biedt een **evenwicht tussen dierenwelzijn en economische haalbaarheid**. Deze aanpak maakt het mogelijk investeringen te spreiden en voorkomt dat bedrijven in korte tijd geconfronteerd worden met onhaalbare aanpassingen.

## Ondergrond

De verplichting om per 2040 een droge, indrukbare en stroef ligvlak te realiseren wordt gesteund vanuit het oogpunt van dierenwelzijn. Een goed ligoppervlak voorkomt gewrichtsproblemen, verbetert comfort en draagt bij aan de gezondheid van kalveren.

De **economische impact** van deze maatregel is echter aanzienlijk. Dit wordt ook bevestigd door onderzoeken van **Wageningen Livestock Research**, waarin wordt geconcludeerd dat de aanpassing van stalvloeren aanzienlijke investeringen vergt. Het gaat hierbij vaak om structurele wijzigingen aan de stal, zoals het aanpassen van de vloer, het rooster en het afvoersysteem.

Deze kosten zijn **structureel en langdurig** en kunnen, zeker voor bedrijven met veel ligplaatsen, oplopen tot substantiële bedragen. Zonder gerichte ondersteuning in de vorm van **subsidies, fiscale regelingen of leningen met lage rente** bestaat het risico dat ondernemers de uitvoering uitstellen of beperken, wat de implementatie en het beoogde welzijnsvoordeel vertraagt.

Door tijdige financiële ondersteuning kunnen ondernemers verantwoord investeren in kwalitatief hoogwaardige, duurzame vloeren. Dit zal de naleving vergroten en de gewenste verbetering in dierenwelzijn sneller realiseren.

## Melkvoorziening via speen

Ik steun het voorstel om kalveren minimaal vier weken melk via de speen te geven. Dit sluit direct aan bij de nieuwe transportregel die vanaf 2028 geldt, waarbij kalveren pas na minimaal 28 dagen vervoerd mogen worden. Omdat kalveren in deze periode op het bedrijf blijven, is vier weken speenvoeding logisch en praktisch uitvoerbaar.

In het traject *Veal Forward* is bovendien al vastgelegd dat er aanvullend onderzoek zal plaatsvinden naar de optimale duur van speenvoeding. Het is belangrijk om de uitkomsten van dit onderzoek af te wachten voordat langere periodes verplicht worden gesteld. Dit voorkomt dat kalverhouders vooraf investeren in voerinstallaties of aanpassingen aan het stalsysteem zonder dat vaststaat dat dit een aantoonbare welzijnsverbetering oplevert.

Verder blijkt uit de praktijk dat de toevoeging “in zooghouding” in de maatregel geen meerwaarde heeft. Kalverhouders hebben vrijwel unaniem positieve ervaringen met het gebruik van **drijfspenen**. Dit systeem zorgt ervoor dat ook kalveren die minder goed uit de zooghouding drinken, voldoende melk opnemen. Het schrappen van de eis “in zooghouding” maakt het mogelijk om dit bewezen effectieve en diervriendelijke alternatief te blijven gebruiken.

## Onbeperkte toegang tot ruwvoer

Onbeperkte toegang tot ruwvoer steun ik, maar ik onderschrijf nadrukkelijk dat bij ad lib verstrekking geen 0,40 meter vreetplaats per kalf nodig is. Wanneer er continu ruwvoer aanwezig is, eten kalveren vaak afwisselend en besteden zij een groot deel van de tijd aan herkauwen. Daardoor staan niet alle dieren gelijktijdig aan het voerhek. De natuurlijke spreiding van eet- en rustmomenten zorgt ervoor dat de beschikbare vreetruimte efficiënt benut wordt, zonder negatieve gevolgen voor het welzijn of de voeropname van de dieren.

## Hemoglobinegehalte

De voorgestelde norm voor het hemoglobinegehalte verdient herziening. Een vaste ondergrens is in de praktijk **niet realistisch**, omdat Hb-waarden sterk variëren afhankelijk van factoren zoals voeding, gezondheid en fysiologische verschillen.

Het voorstel om te werken met een **gemiddelde waarde van 5,3 bij de slachtlijn per 2030** sluit beter aan bij de biologische werkelijkheid. Dit voorkomt dat bedrijven onterecht in overtreding zijn door natuurlijke schommelingen.

Daarnaast kan een te strikte Hb-norm leiden tot **onnodige aanpassingen in voerstrategieën** die geen direct welzijnsvoordeel hebben, maar wel extra kosten veroorzaken. Een gemiddelde waarde biedt een balans tussen het waarborgen van de gezondheid van kalveren en het behouden van werkbare normen.

## Groepshuisvesting vanaf 14 dagen

Ik steun de verplichting tot groepshuisvesting vanaf 14 dagen, maar pleit ervoor om in de regelgeving ruimte te houden voor een **korte acclimatisatieperiode in eenlingboxen** bij aankomst.

Wanneer kalveren direct na aankomst in groepen worden geplaatst, kan dit leiden tot **stress, ziekteoverdracht en onrust**. Kalveren komen vaak uit verschillende herkomsten, met variërende weerstand en conditie. Een acclimatisatieperiode van enkele dagen in eenlingboxen heeft meerdere voordelen:

- **Gezondheid bewaken:** De kalverhouder kan elk dier individueel observeren, de voeropname controleren en tijdig ingrijpen bij signalen van ziekte.
- **Rustige groepsindeling:** Kalveren kunnen na observatie op basis van gezondheid, gewicht en gedrag in passende groepen worden ingedeeld, wat onrust en competitie in de groep vermindert.
- **Welzijn blijft gewaarborgd:** Tijdens de acclimatisatie kunnen kalveren elkaar blijven zien en aanraken, waardoor sociaal contact behouden blijft.

Deze maatregel is te vergelijken met **quarantaine bij mensen tijdens de coronapandemie**: ook daar werd eerst gekeken naar mogelijke ziektesymptomen voordat mensen in groepen kwamen. Het doel was besmetting beperken en de gezondheid van de hele groep beschermen.

Door deze aanpak wordt de **gezondheid van het individuele kalf verbeterd**, en wordt ook het **groepswelzijn op de lange termijn versterkt**, omdat groepen stabiel en gezonder gevormd worden.

### Conclusie

Als kalverhouder sta ik achter maatregelen die het dierenwelzijn verbeteren, maar deze moeten in balans blijven met praktische uitvoerbaarheid en economische haalbaarheid.

Bij sommige voorstellen wringt het: er wordt gevraagd om **een derde minder kalveren te houden** door meer ruimte per dier te verplichten, terwijl er tegelijkertijd forse **investeringen in stallen en systemen** gevraagd worden. Hoe ziet men voor zich dat deze twee zaken samen kunnen gaan?

Voor **Starterbedrijven** is het van belang dat investeringen haalbaar blijven en dat wetgeving niet zodanig wordt ingericht dat de economische continuïteit direct in gevaar komt. Met de voorgestelde aanpassingen zie ik goede mogelijkheden om zowel dierenwelzijn als bedrijfscontinuïteit te waarborgen.

Met vriendelijke groet,

Een gemotiveerde, maar bezorgde kalverhouder